

Píseň: EZ636 – Z tvé ruky... + **modlitba;** **Čtení:** Mk 4, 21-34

Úvod

Minulý týden jsme se věnovali Ježíšovým podobenstvím obecně. Posléze také na příkladu podobenství o rozsévači. Protože Marek zapsal rovnou i výklad tohoto podobenství, já jsem se mu nevěnoval. Přesto tento výklad zopakují: Různí lidé reagují na Boží slovo různě. Někdo nadšeně a hned, ale dlouho nevydrží. Někdo upřímně a do hloubky, ale časné starosti přemohou jeho víru, uduší ji. A někteří jsou „dobrou zemí“, a přinášejí užitek i stonásobný – jako klas obilí.

Druhým bodem poslední biblické bylo Ježíšovo zdůvodnění užití podobenství. Což jsme opět slyšeli dnes ve v. 33-34: Žánr podobenství umožňuje takřka každému porozumět sdělovanému obsahu, ale zároveň vyžaduje specifický postoj posluchače – vůli a chuť rozumět, a tak vůli a chuť potlačit své myšlenky, spekulace, předporozumění.

Světlo určené na svícen

Dnes nás čekají čtyři další podobenství. Nejprve o rozsvícené lampě či svíci.

V základní rovině snad opět srozumitelné podobenství: Nikdo nerozsvítí, aby následně tento zdroj světla schoval. Naopak postaví zdroj světla na takové místo, aby bylo dobře vidět a osvětlovalo co nejvíce prostoru. Tak i Bůh – nezjevuje světlo poznání, moudrosti, víry a rozumnosti proto, aby bylo skryto. Stejně Ježíš, vždyť stejně každý z nás – dobré a přínosné neskrýváme.

Jinými slovy: Co skrýváme, to bývá ne-dobré, špatné, ostudné. Alespoň v našich očích. Avšak nic nelze skrýt, praví Ježíš. Jednou bude vše „zjeveno“ – lépe přeloženo „odhaleno“ či „odkryto“ (φανερω – faneró = „učinit zřetelným“). Toto „jednou“ pak je pravděpodobně myšleno v Božím království. Tam všichni konečně poznáme „světlo pravdy“ – ať už vůči lidským (a často skrývaným) vinám a zločinům, tak také v pozitivním významu toho, co je pravda, jak se „věci doopravdy mají.“

Tak je oprávněné vnímat toto podobenstvíčko nejen jako varování, ale také jako pozitivní a nadějný výhled do budoucna. Jednou se dozvíme, co a jak doopravdy bylo nebo nebylo. Dozvíme se objektivní pravdu o sobě, svých činech i nečinech, o druhých lidech, o minulosti a budoucnosti a zejm. pak o Bohu.

Zvolání „kdo má uši k slyšení, slyš“ známe z Písma dobře. I jeho význam je snad nasnadě: Pokud máme uši k tomu, k čemu jsou určeny (tj. ke slyšení), pak posloucháme a slyšíme. Avšak ne to, co si myslíme, že druhý říká. Ani to, co slyšet chceme. K tomu uši nejsou. Uši máme v první řadě ke slyšení toho, co druhý říká nebo co se kolem nás děje. Tedy jako nástroj poznávání objektivní reality, kam až sahají lidské schopnosti.

Kdo používá uši tímto způsobem, ten „slyší“. Tj. zachytí a porozumí tomu, co se Ježíš snaží říct. Kdo však používá uši jiným způsobem – i kdyby nevědomě – ten v lepším případě nepochopí vůbec, nebo pochopí špatně, tj. po svém. Třeba jen jako výhrůzku nebo jako fyzikální popis neefektivnějšího užívání zdroje světla.

Pozor na to, co slyšíte!

Není tedy náhoda, že vzápětí následuje varování před tím, co slyšíme. Zejm. když přeložíme přesněji: „Pohleďte/vizte, co slyšíte!“ Tak i kralický překlad. Tuto větu lze přeložit také jako: „Zvažte, co slyšíte.“ Nebo: „Objevte, co slyšíte.“ První sloveso v této větě (βλεπω – blepó) totiž znamená: hledět, vidět, zvážit, dohlédnout, vnímat, objevit, získat zrak.

Marek tedy logicky zapsal nejprve Ježíšovu výzvu ke slyšení (k užití sluchu a uší takovým způsobem, jaký je zamyšlen jejich Stvořitelem), a následně jeho výzvu k „intelektuálně-kritickému zpracování slyšených zvuků“.

I psychologie a fyziologie moderní doby dokládá, že člověk prostě neslyší, co se děje. Stejně jako nevidí předměty. Oči vidí pouze světelné paprsky odražené od předmětů – tedy jakýsi odraz či odlesk. Mozek či mysl pak zpracují tyto odražené světelné paprsky a zdaleka ne všechny pustí do našeho vědomí. Tedy často vidíme věci, které si neuvědomujeme – nevíme o nich. Podobně

hovoří už člověk starověku o vnímání v tomto světě jako o vnímání „jako v zrcadle“ (1Kor 13, 12).

Stejně i slyšení, ačkoli trochu abstraktněji: Zvuková vlna je chvění molekul. Ve vakuu se zvuk nešíří – potřebuje materiální nosič, stejně jako vidění (fotony). Avšak co slyšíme, je silně ovlivněno právě prostředím. Jinak se zvuk šíří v kapalinách a jinak v plynech, jinak také v pevných látkách. A různé materiály pak zvuk také různě deformují – stačí si dát ruku před pusu nebo poslouchat někoho přes zeď. I to pak naše mysl „prožene sýtem“, a jen část slyšeného vpustí do našeho vědomí.

Se skutečností, že člověk vidí a slyší víc, než si uvědomuje, pak pracuje např. podprahová reklama.

A tak Ježíš varuje před tím, co dávno věděl člověk starověku, ale i dodnes si to málokdo připouští nebo s tím pracuje: Do naší mysli zdaleka nevstupuje všechno, co vidíme a slyšíme. Natožpak takovým způsobem, jakým to vysílá zdroj těchto informací. A my máme velký vliv na to, jakým způsobem naše mysl zpracovává slyšené a viděné (ale také cítěné atd.!). Pokud se celý život spíše trénujeme v kritickém postoji vůči vlastním smyslům a myšlenkám, pak jsme blíž pravdě, lépe rozumíme a jsme také pokornější.

Pokud se však stavíme k sobě i vnějšímu světu postojem „to je přece jasné“, „vždyť to přece vidíš/slyším“, pak se často míváme s pravdou a vnější realitou. A jsou pro nás důležitější naše myšlenky a dojmy, než co druhý skutečně řekl nebo se snažil sdělit. Proto podobenství pokračuje: „Jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám, a ještě přidá.“ (v. 24)

Neboli: Kdo i v časném a nedokonalém těle a světě raději dává na své dojmy, na jakousi samozřejmou a očividnou jasnost slov a dění (jakkoli je toto naprosto nedokazatelné), pak i Bůh se k takovému člověku postaví stejně, a ještě silněji. Tedy ne milosrdně, pokorně, s úctou, láskou, shovívavostí a objektivně – to vše dělají ti, kteří si dávají pozor na to, co slyší/vidí. Nýbrž nemilosrdně, neuctivě, neshovívavě, vrcholně subjektivně („podle mě jsi řekl...“ atd.) a tedy sebestředně.

Tak i pokračování: „Kdo má, tomu bude dáno, a kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.“ (v. 25). Že jde o alegorii a metaforu je snad zřejmé – logickým a prostým smyslem slov jde o seberozpornou větu. Však také následuje po vyzvě „kdo má uši k slyšení, slyš!“ a po varování „Dávejte pozor na to, co slyšíte.“ Posluchači si tak rovnou mohou ověřit, na jaké straně spektra vnímání vnější reality stojí.

A buď jim bude přidáno v jejich pokoře, poznání a znalosti pravdy – a nebo i ta trocha, kterou znají, jim bude sebrána. Protože se o ní také spolupřipravují skrze „to je přece jasné“, „to jsi myslel takhle“ a „já to vidím takto“. Neboli skrze postoj, kdy je moje vnitřní realita důležitější, vzácnější a pravdivější než realita vnější, ačkoli pro to nemám jiný podklad než právě své (s)myšlenky. Takový postoj totiž vede k čím dál hlubší zakroucenosti do sebe (= podstata hříchu; incurvatus in se) a tak pryč od pravdy.

Řeceno symbolicky: Vede právě ke schovávání rozsvíceného světla pod postel nebo nádobu.

Jak se to má s Božím královstvím?

Předposlední podobenství se snaží přiblížit čtenářům kousek podstaty Božího království. My už dnes sice víme, že země „neploď sama od sebe“ nejprve stéblo atd. Ale tím hlubší by mělo být naše porozumění pro Ježíšovo podobenství, když víme, jak proces klíčení a růstu probíhá a co vše ho ovlivňuje od minerálního složení přes genetiku až po bakterie.

Boží království tedy roste bez lidského vlivu, píše Marek. A ani nevíme jak se to děje, že najednou je mezi námi kus Boží přítomnosti – Božího království. Něco tušíme, podobně jako když zaséváme semeno. Ale mnoho nevíme – jako když zaséváme semeno. Ani u zasévání nedokážeme s jistotou říci, ze kterého semena stéblo vyrostе, a ze kterého ne.

Je pro nás nepřijatelné toto Ježíšovo podobenství? Vnímáme jako nepravdivé, že Boží království roste bez nás, ve dne v noci a ani nevíme jak? Je pro nás křesťanství hlavně o tom, že něco děláme?

Pak se míváme s Ježíšovým učením. Pak nemáme uši k slyšení, ale slyšíme, co slyšet chceme. Vždyť Ježíš Kristus se narodil zcela bez lidského přičinění (tak i Vyznání víry: „... jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie panny“). Celý kosmos vznikl bez lidského přičinění. A tak i Boží království není závislé na naší činnosti či nečinnosti. Vzpomeňme také, jak se lidé domáhali právě Ježíšových mocných činů a učení je nezajímalo v předchozích kapitolách.

Avšak podoba našich životů a společnosti samozřejmě je ovlivňována naší činností. Nepletme si Boží království s uspořádáním lidských společenství! Nepletme si Boží království s etikou a morálkou! A už vůbec nezaměňujme Boží království s Božími zákony a příkázáními!

Hospodinova příkázání a naše spolupráce na jejich domýšlení a naplnění jsou záležitostí tohoto časného světa, abychom tu mohli fungovat dobře, udržitelně a dlouhodobě. Nejsou cestou do Božího království – a nikdy nebyla! V Bibli nenajdeme u žádné Boží „směrovky“ vyjádření typu: „A když to všechno splníš, půjdeš do nebe.“ Takové přemýšlení a nápady přinesla lidová zbožnost a tvořivost. A my je odvrhujeme jako nepodložené výplody lidských spekulací.

Boží království je totiž, díky Bohu, nezávislé na našich schopnostech a činech. To by to dopadlo, kdyby tomu bylo naopak! Tak nám má být toto podobenství nadějí a posilou: Ať člověk dělá cokoli, Boží království roste jako obilí ze zasetého semene. A obilí rostlo a existovalo dávno před člověkem.

Bůh prostě v tomto časném světě jedná. I tím, že můžeme zažívat kousky a chvíle Božího království – ale ne jeho plnost. Přijímejme tedy i to, že Hospodin pro nás již Boží království připravené má. Stačí mu jen věřit a slyšet zprávu o něm. A ne se hlavně namáhat, abych se tam dostal... Zasloužit si spasení nemohu.

Ale mohu ho přijmout jako dar. Stejně pak mohu přijmout Boží směrovky pro uspořádání „věcí lidských“. To však není to samé, jako spasení a Boží království.

Velikost Božího království

O Božím království pak hovoří i poslední dnešní oddíl. Semínko hořčice je to nejmenší ze všech. Lidé si ho často ani nevšimnou, natožpak aby tomuto semínku přisuzovali nějakou hodnotu, důležitost nebo vliv na dění ve světě. Ale když vzejde, přerůstá všechno ostatní, co na tomto světě roste. Vyhání tak velké větve, že živočichové časného světa mohou hnízdit nejen ve větvích, ale dokonce jen ve stínu, který vrhají! A podobné je to s Božím královstvím.

Pro nás dnes už je snadnější uvěřit tomuto podobenství. Dobře vidíme následky Božího království v podobě Ježíše Krista v tomto světě. Křesťanství je nejrozšířenějším lidským společenstvím. Základy biblického učení jsou uzákoněny v ústavách většiny zemí světa. Lidé jsou ochotni a připraveni pomáhat potřebným v masovém měřítku – a děje to každý den. Zejm. v křesťanských společnostech (srv. Evropu či USA s např. Japonskem či Jižní Koreou – což jsou obě také velmi bohaté a prosperující země!) je to zřetelné.

Samozřejmě víme, že naše pomoc není vždy dobře připravená a nesoucí kýžené ovoce. Však je to také pouze symbol pravdivosti Ježíšova podobenství o Božím království jako o hořčičném zrně. Boží království tady nikdy nevybudujeme, a nikdo to od nás také nechce!

Tak vrací toto Ježíšovo slovo naší pozornost zpátky k důvěře a víře. Vírou v Hospodina Boha, v Ježíše Krista, v dobrého Stvořitele světa se přidáváme k důvěře ve velikost, moc a vliv Božího království i pro tento časný svět. Upínáme se k zaslíbení, že Boží království, nejnepatrnější hnutíčko v zapadlé provincii Judea kolem r. 30, směřuje k největšímu ze stromů, v jehož stínu si může dobré hnízdo (= místo pro život i život sám) spoluvybudovat každý.

O to silnější je toto přirovnání, pokud půjdeme historií až k praotci víry Abrahamovi.

Závěr

Tato podobenství ustavují základ Ježíšova učení, proto je spolu s podobenstvím o rozsévači čteme na úvod jeho učení. Tím nejzákladnějším pak je zvěst Božího království, které roste, aniž by nás potřebovalo (Hospodin má jiné ruce než ty naše!). Ale přitom je právě pro nás, ačkoli v časném světě jen tu a tam, v plnosti až po smrti.

Toto Boží království však může zahlédnout a zaslechnout jen ten, kdo o to vůbec stojí – a tak má uši k slyšení. Vždyť je nepatrné – a když není nepatrné, tak ho lidé stejně odmítají, protože se raději o víře v Boha drží svých domněnek a předporozumění, než pravdy.

A Ježíš o tom mluvil v podobenstvích právě proto, aby mu „mohli rozumět“. A Marek je také ve stejné podobě zapisuje. Možná i my se nechme inspirovat, ačkoli jsme dědicové řecké logiky a deskriptivních popisů, k častějšímu užívání podobenství a příměrů, když hovoříme o Hospodinu, Kristu, jeho činech a naší víře.

Rozhovor; Píseň: EZ662 – Do země se skrývá + MP